

Kreditportfeļa kvalitātes atspoguļojums

Gala ziņojums

2017. gada 21. aprīlis

Latvijas Alternatīvo finanšu
pakalpojumu asociācija

Vaiņu iela 5-1

Rīga, LV-1050

Latvija

2017. gada 21. aprīlis

Deloitte kontaktinformācija:

Igors Rodins

Partneris

Tālrunis: +371 6707 4101

Mob: +371 2944 8703

Email: irodin@deloitteCE.com

Jānis Kauliņš

Asociētais direktors

Tālrunis: +371 6707 4100

Mob: +371 2515 0995

Email: jkaulins@deloitteCE.com

Cien. G. Āboltiņa kungs,

Saskaņā ar 2016. gada 22. decembrī noslēgto līgumu par konsultāciju pakalpojumu sniegšanu Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijai (turpmāk "LAFPA" jeb "Klients"), esam sagatavojuši šo nodevumu, kurā esam pētījuši kā analizēt sekojošos darba apjoma punktus:

- Ienākumu nenesošo kredītu portfeļa daļas alternatīvu atspoguļojumu
- Pagarinājumu alternatīvs atspoguļojums, ņemot vērā detalizētāku segmentāciju
- Priekšlikumi distances aizdevumu līdz 30 dienām atspoguļojumam un analīzei

Mūsu analīze ir ierobežota saskaņā ar augstākminētā līguma 2. pielikumā 2.2 punktā minēto darba apjomu un mums sniegto informāciju, mēs neesam veikuši mums sniegtās informācijas atbilstības pārbaudi. Mūsu analīze neiekļauj jebkāda veida juridiskos, nodokļu vai revīzijas pakalpojumus. Secinājumi un novērojumi ir balstīti tikai uz Jūsu sniegto informāciju un dokumentiem.

Ar cieņu,

Igors Rodins

Partneris

Deloitte Latvia

Saturs

Ziņojuma kopsavilkums	4
Kredītportfeļa kvalitātes uzskaitē	5-8
Kredītu dzīvescikla analīze	9-11
Patēriņa kredītu izmaksu analīze	13-14
Pielikumi	15
Izmantotie saīsinājumi un datu avoti	16
Ierobežojumi	17

Ziņojuma kopsavilkums

Tēma	Secinājumi	Ieteikumi	Lpp
Kredītportfeļa kvalitātes uzskaitē	<ul style="list-style-type: none"> • Pagarinātie kredīti ir ienākumus nesoši, jo saistības tiek pildītas. • Distances kredītu portfeļa bruto atlikums uz konkrētu datumu neatspoguļo tā kvalitāti un apjomu esošajā periodā, kā arī izmaiņas kuras notikušas iepriekšējā periodā. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atbilstoši grāmatvedības standartiem (SGS 39, 2007) nepieciešams veikt kredītportfeļa analīzi pēc neto nevis bruto vērtības. Kredītportfeļa analīze pēc neto uzskaites vērtības jāveic, lai banku un nebanku sektora izsniegto kredītu kvalitāte varētu tikt vērtēta pēc vienota principa un būtu salīdzināma starp sektoriem. • Lai labāk mērītu kredītu izsniegšanas kvalitāti, ieteicams analizēt kredītu apgrozījumu periodā. 	7 – 8
Kredītu dzīvescikla analīze	<ul style="list-style-type: none"> • Pašlaik netiek ņemts vērā distances kredītu dzīvescikls, kas ietver vairākus soļus, kuri portfeļa analīzē jāizdala atsevišķi. • Neizdalot restrukturizētos kredītus, kredītportfeļa sadalījums neatspoguļo patieso kredītportfeļa kvalitāti. • Analīze pēc pagarinājumu skaita pārklājas ar analīzi pēc kredītu vecumstruktūras. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distances kredītu segmentācija un analīze jāveic atbilstoši dzīvescikla posmam, kurā kredīts atrodas. • Kredītportfeļa analīzei nepieciešams atsevišķi izdalīt restrukturizētos, kā arī ienākumus nenesošos kredītus. • Tā kā līgumu skaits var neatspoguļot kredītportfeļa patieso stāvokli, ir jāveic analīze pēc kredītu apgrozījuma. • Pagarinājumu skaits un kredītu vecumstruktūra būtu jāskata atsevišķi; pagarinājumus nevajadzētu automātiski klasificēt par kavējumiem. 	10 - 11
Patēriņa kredītu izmaksu analīze	<ul style="list-style-type: none"> • Distances kredītu pagarinājumus nav pamats uzskatīt par kavētiem un ienākumus nenesošiem kredītiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Distances kredītiem ar atmaksas termiņa pagarināšanas un banku izsniegtajām kredītkartēm ir ar raksturīga kredīta atmaksa vienā maksājumā termiņa beigās un augstāka efektīvā procentu likme kā nodrošinātiem kredītiem. 	13 - 14

Kreditportfeļa kvalitātes uzskaite

Kredītportfeļa kvalitātes uzskaitē

Pagarinātie kredīti ir ienākumus nesoši, jo saistības tiek pildītas

Kredītportfeļa segmentācija

Saskaņā ar SGS 39, ienākumus nenesoši kredīti ietver klientus, kuri atmaksu kavē vairāk par 90 dienām un nepilda saistības. Par ienākumus nenesošiem kredītiem nevar uzskatīt kredītus, kuri tiek (a) pagarināti, (b) refinansēti – kredīti ar atmaksas grafiku, kuri tiek apmaksāti.

Ienākumus nesoši kredīti

Bez kavējuma

Kredīti, kuriem nav atmaksas kavējuma un atmaksas neveikšanas riska

Aktīvi, kuru atmaksas kavējums nepārsniedz 90 dienas

Kredīti ar atmaksas termiņu no:

- 1 līdz 30 dienām
- 31 līdz 60 dienām
- 61 līdz 90 dienām

Aktīvi ar mainītiem atmaksas noteikumiem

- Pagarinātie kredīti – atmaksas termiņš ir atlikts, saistības tiek pildītas

Ienākumus nenesoši kredīti

Vispārīgie kritēriji

- Atmaksas kavējums pārsniedz 90 dienas
- Maza atmaksas iespēja

Saistības nepildošie

- Piedziņa un uzskaitē pēc patiesās/atgūstamās vērtības

Nedrošie

- Uzskaitē pēc patiesās/atgūstamās vērtības vai amortizētām izmaksām

Restrukturizētie

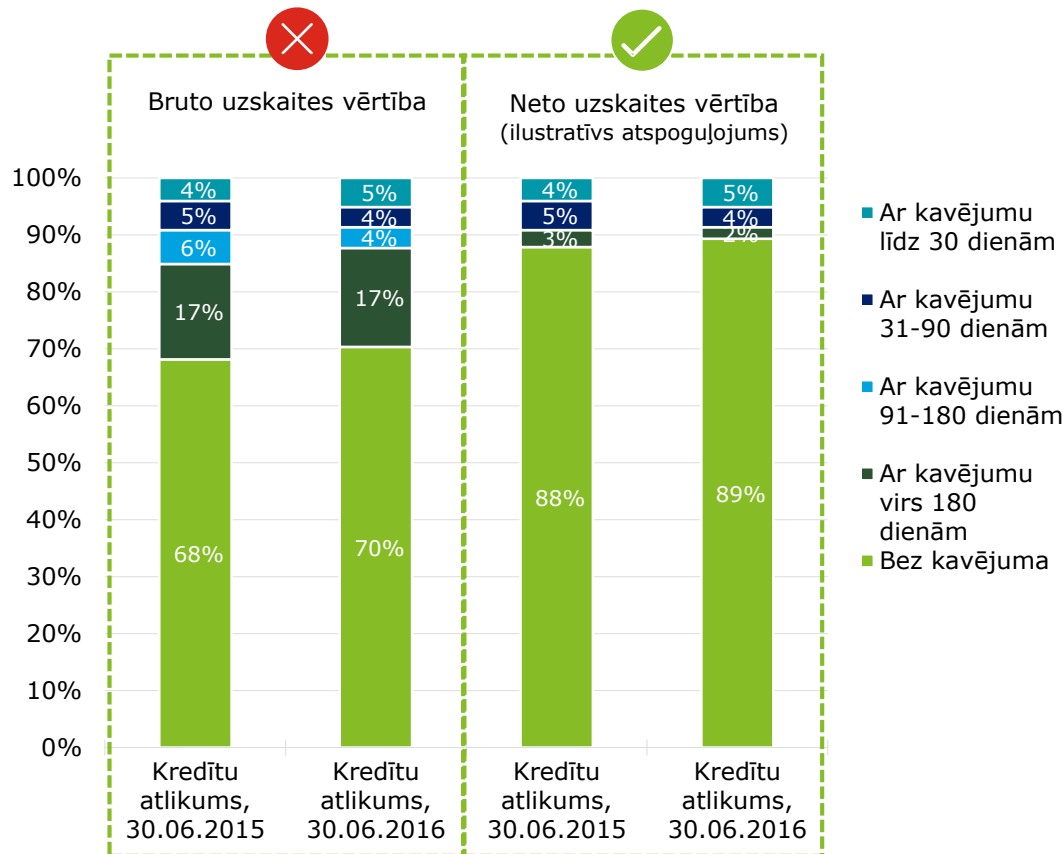
- Veiktas citas atmaksas noteikumu izmaiņas (piem. sastādīts atmaksas grafiks). Ja saistības tiek pildītas ilgākā periodā, restrukturizētie kredīti tiek reklasificēti kā ienākumus nesoši kredīti

Grāmatvedības standarti nosaka, ka:
Saskaņā ar SGS 39, ienākumus nenesošiem kredītiem veido atbilstošus uzkrājumus, bilancē norādot šo kredītu neto vērtību

Kredītportfeļa kvalitātes uzskaitē

Saskaņā ar SGS 39, kredītportfelis jāatspoguļo neto uzskaites vērtībā

Kredītportfelis sadalījumā pēc kavējuma dienām

✗ Kredītu kvalitāti neraksturojošs indikators

✓ Kredītu kvalitāti raksturojošs indikators

Avots: Asociācijas biedru informācija

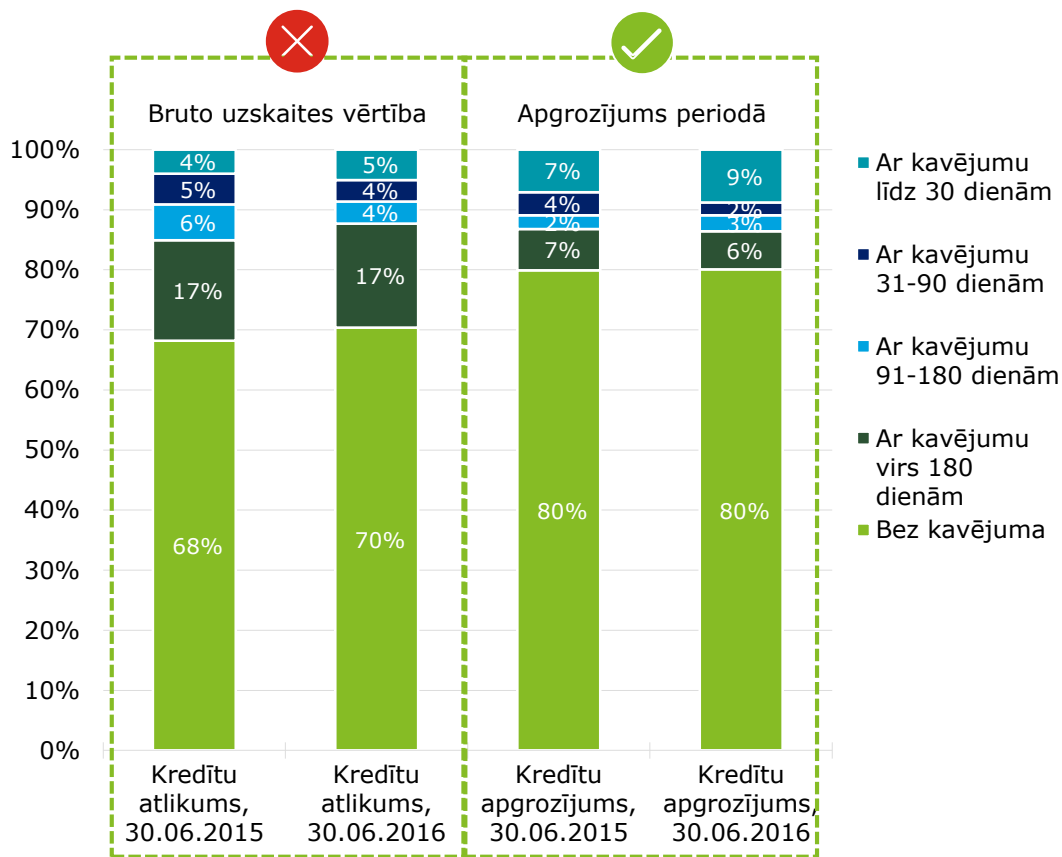
Kredītportfeļa atspoguļojums grāmatvedībā

- Saskaņā ar Starptautiskajiem grāmatvedības standartiem (SGS 39, 2007), kredītportfeli gada pārskatos jāatspoguļo tā neto uzskaites vērtībā.
- Kredītportfeļa analīze pēc bruto uzskaites vērtības konkrētā datumā neparāda kredītportfeļa kvalitāti. Saskaņā ar grāmatvedības standartiem ienākumus nenesošiem kredītiem ir jāveic uzkrājumi, tādējādi parādot to faktiski atgūstamo vērtību.
- Kredītportfeļa analīze pēc neto uzskaites vērtības atspoguļo to faktisko atgūšanas iespēju – kredītportfeļa kvalitāti, ņemot vērā uzkrājumus ienākumus nenesošiem kredītiem.
- Minētā pieeja tiek izmantota arī banku un finanšu institūciju gada pārskatos kā vienota pieeja un kredītportfeļa kvalitātes raksturojošs lielums.

Kredītportfeļa kvalitātes uzskaitē

Kredītportfeļa alternatīvs atspoguļojums, ņemot vērā kredītu apgrozījumu periodā labāk parāda portfeļa kvalitāti

Kredītportfelis sadalījumā pēc kavējuma dienām

✗ Kredītu kvalitāti neraksturojošs indikators

✓ Kredītu kvalitāti raksturojošs indikators

Avots: Asociācijas biedru informācija

Kredītportfeļa analīzes alternatīva

- Distances kredītu portfeļa bruto atlikums uz konkrētu datumu neatspoguļo tā kvalitāti un apjomu esošajā periodā, kā arī izmaiņas kuras notikušas iepriekšējā periodā.
- Distances kredītu atmaksas standarta termiņš ir līdz 30 dienām, tādēļ liela daļa no kredītiem tiek gan izsniegti, gan atmaksāti šajā periodā. Kredītu daļa, kuras atmaksa tiek kavēta, no kopējā perioda apgrozījuma ir mazāka kā parāda bruto atlikums perioda beigās.
- Bruto atlikums ietver kredītus no citiem periodiem, kuriem ir izveidots uzkrājums un iespējams notiek tā piedziņa. Taču šie kredīti nav izveidoti / izsniegti minētajā periodā. Papildus, distances kredītu piedziņas periods var tikt pielīdzināts bankas nenodrošināto kredītu piedziņas periodam.

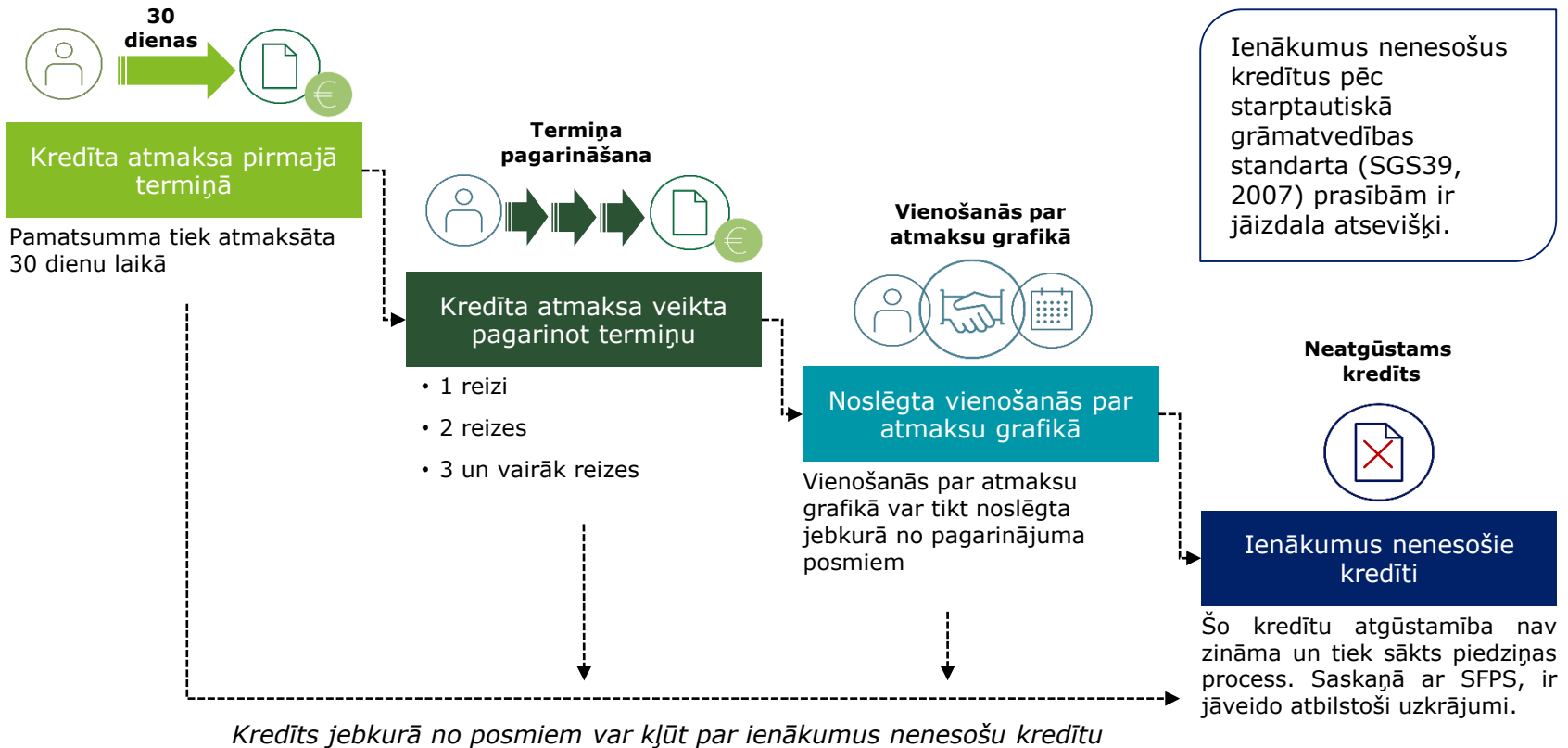

Kreditu dzīvescikla analīze

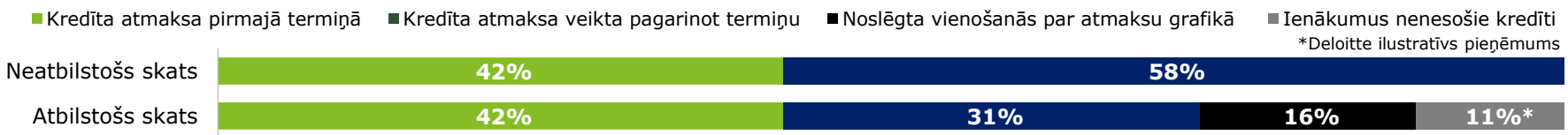
Kredītu dzīvescikla analīze

Distances kredītu dzīvescikls ietver vairākus soļus, kuri portfeļa analīzē jāizdala atsevišķi

Distances kredītu segmentācija un analīze jāveic atbilstoši posmam, kurā kredīts atrodas. Lai objektīvi atspoguļotu portfeļa kvalitāti, analīzes procesā zemāk uzskaitītie soļi jāizdala atsevišķi.

Ienākumus nenesošus kredītus pēc starptautiskā grāmatvedības standarta (SGS39, 2007) prasībām ir jāizdala atsevišķi.

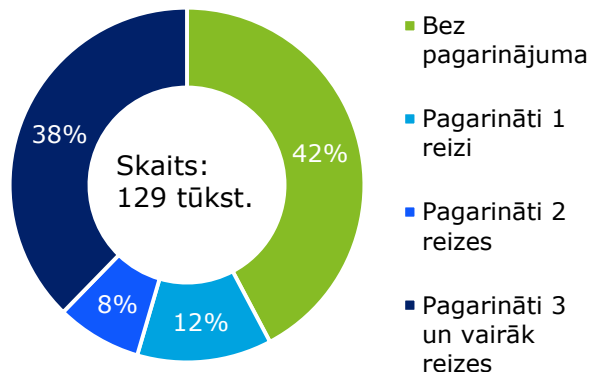
*Deloitte ilustratīvs pieņēmums

Kredītu dzīvescikla analīze

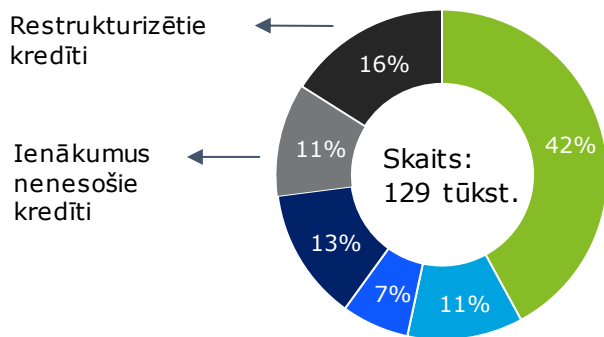
Neizdalot restrukturizētos kredītus, kredītportfeļa sadalījums neatspoguļo patieso kredītportfeļa kvalitāti

Līgumu skaits pēc aizdevumu atmaksas termiņa pagarināšanas reižu skaita uz 30.06.2016

Neatbilstošs skaits

Atbilstošs skaits (ilustrācija)

Papildus veicamā analīze

- Izsniegto un esošo līgumu skaits uz perioda beigām neparāda kredītportfeļa patieso stāvokli, jo lielākā daļa no periodā izsniegtajiem aizdevumiem ir atmaksāti un tādējādi līgumu skaits neparāda faktisko portfeļa kvalitāti periodā. Papildus, pēc starptautiskajiem grāmatvedības standartiem, kredītportfeli raksturo tā neto uzskaites vērtība uz konkrēto datumu. Lai atspoguļotu kredītportfeļa patieso stāvokli, izmantojot līgumu skaitu, ir jāveic līguma skaita analīze pēc apgrozījuma.
- Arī portfeļa analīzi pēc pagarinājuma dienām ir jāveic ņemot vērā neto uzskaites vērtības.
- Papildus jāatzīmē, ka PTAC analīze pēc pagarinājumu skaita pārklājas ar analīzi pēc kredītu vecumstruktūras. Abi rādītāji būtu jāskata atsevišķi, un pagarinājumus nevajadzētu uztvert par kavējumiem.

Līguma skaita struktūra

- Līgumu skaits bez papildus sadalījuma ar noslēgtajām vienošanām par atmaksu grafikā, parāda, ka uz 2016. gada 30. jūniju 38% no nebanku kredītdevēju portfeli esošajiem kredītiem veidoja kredīti, kas pagarināti 3 un vairāk reizes.
- Šis sadalījums nav reprezentatīvs, jo kredītportfelis iekļauj gan aizdevumus, kam ir noslēgta vienošanās par atmaksu grafikā, gan ienākumus nenesošus kredītus.
- Kredīti ir jāsegmentē, izdalot kā restrukturizētos, tā ienākumus nenesošos kredītus. Paraugam, skatīt grafiku «Alternatīva analīze».

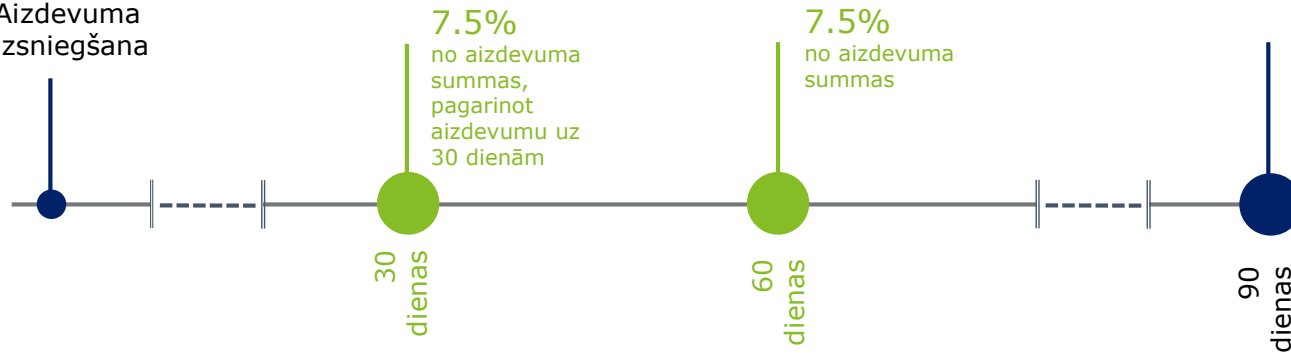
Patēriņa kredītu izmaksu analīze

Patēriņa kredītu izmaksu analīze

Distances kredīti ar atmaksas termiņa pagarināšanas iespēju ir pielīdzināmi banku izsniegtajām kredītlīnijām

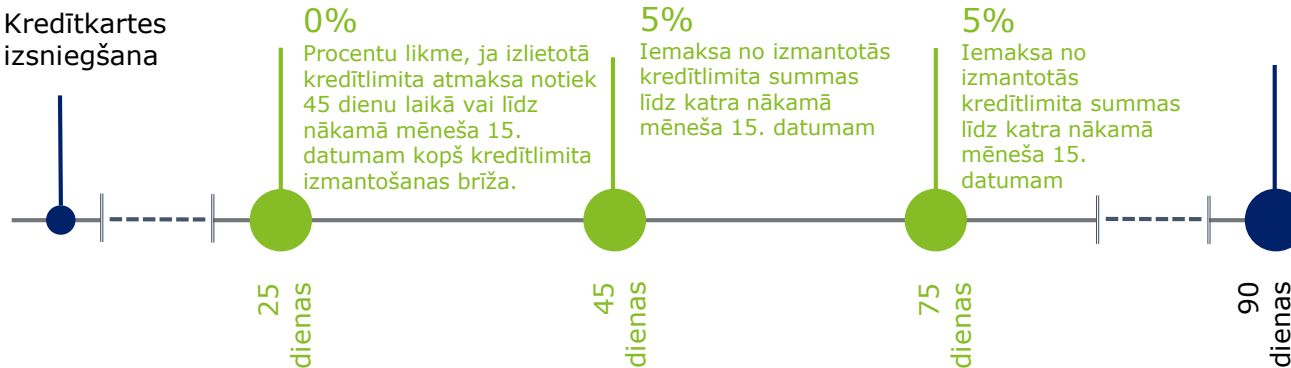
NEBANKU sektora patērētāju kreditēšana

Aizdevuma izsniegšana

BANKU sektora patērētāju kreditēšana

Kredītkartes izsniegšana

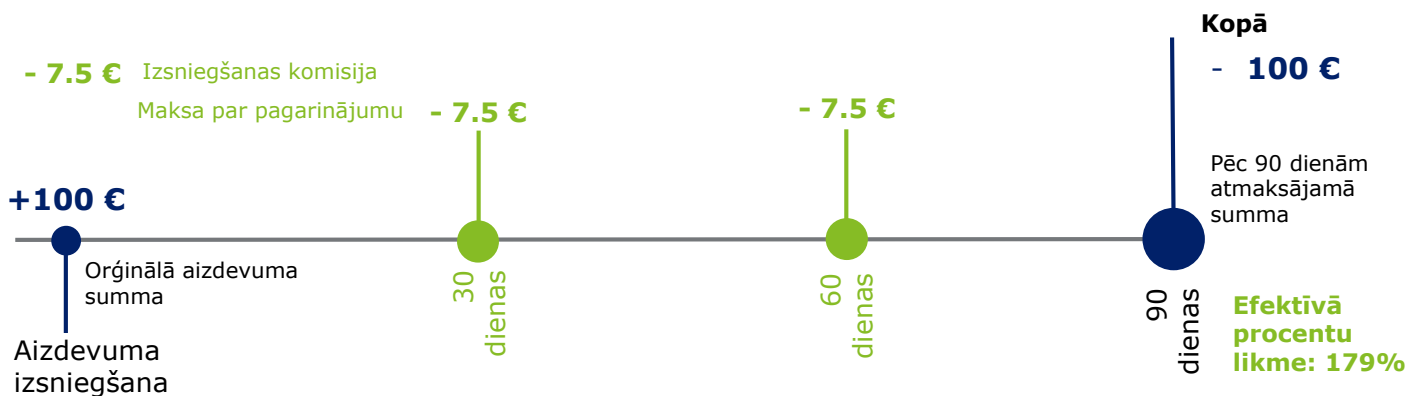
Banku un nebanku sektora patērētāju kreditēšana

- No kredīta izmaksu viedokļa, nebanku sektora patērētāju kreditēšana ir līdzīga kreditēšanai, kuru sniedz banku sektors. Par kredītu tiek maksāta noteikta procentu likme un patērētājs turpina izmantot pakalpojumu.
- Tādējādi, vienas un vairāk reižu pagarinātus distances kredītus nevar uzskatīt par kavētiem, kamēr pagarinājumi un kredīta atmaksa tiek veikta laicīgi.
- Banku un nebanku patērētāju kredītus nevar salīdzināt pēc naudas plūsmas principa, jo tā var sniegt nekorektu skatu uz kopējām kredīta izmaksām.

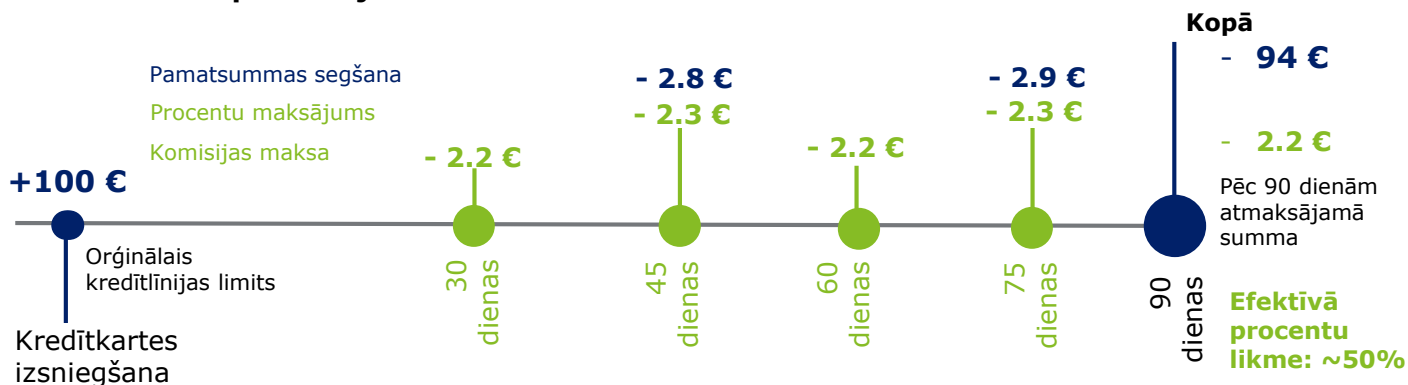
Patēriņa kredītu izmaksu analīze

Salīdzinot ar kredītlīniju, distances kreditēšana ir dārgāks, bet pieejamāks patērētāju kreditēšanas veids

NEBANKU sektora patērētāju kreditēšana

BANKU sektora patērētāju kreditēšana

Banku un nebanku sektora patērētāju kreditēšana

- Distances kredītus pēc to izmaksām un maksājumu grafikiem var uzskatīt par patēriņa kredītam pielīdzināmu produktu. Abiem kreditēšanas veidiem ir raksturīga atmaksa pie termiņa iestāšanās.

- Sākotnējais atmaksas datums, līdzīgi kā kredītlīnijām ir noteikts, taču to var pagarināt.

- Banku kredītlīniju atlikumi netiek uzskaitīti par kavētiem līdz tiek veikti procentu maksājumi, kas ir pielīdzināmi distances kredītu pagarinājumiem.

- Līdz ar to distances kredītu pagarinājumus nav pamats uzskatīt par kavētiem un ienākumus nenesošiem kredītiem.**

Pielikumi

Izmantotie saīsinājumi un datu avoti

Izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
Asociācija	Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācija
EUR	Eiro
IFRS / IAS	Starptautiskie grāmatvedības standarti
PTAC	Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Izmantotā informācija

Datu avots

SFPS 9 (2014) - Financial Instruments.

Avots: <https://www.iasplus.com/en-us/standards/international/ifrs-en-us/ifrs9>

SGS 39 (2007) — Financial Instruments: Recognition and Measurement.

Avots: <https://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias39>

PTAC. (2016). «Pārskats par nebanku patērētāju kreditēšanas tirgus darbību 2016. gada 1. pusgadā».

Avots: http://www.ptac.gov.lv/sites/default/files/2016_i_pusgads_parskats_par_nebanku_kredit_tirgu.pdf

PTAC. (2016). 2016.gada I.pusgada Nebanku kreditētāju datu apkopojums.

Avots: <http://www.ptac.gov.lv/lv/news/nebanku-pateretaju-kreditesanas-sektora-verojams-pieaugums>

Ierobežojumi

- Mūsu Ziņojums nedrīkst tikt izmantots jebkurai citai nolūkam, citēts vai minēts jebkurā dokumentā, kopēts vai iesniegts (pilnībā vai daļēji) jebkurai citai personai, bez mūsu iepriekšējas rakstiskas skaidri izteiktas piekrišanas. Mēs neuzņemamies pienākumus, atbildību vai saistības pret jebkuru citu personu sakarā ar šo Ziņojumu vai vienošanos.
- Sagatavojot šo ziņojumu ("Ziņojums"), mūsu darba apjoms iekļāva tikai analīzes jomas, par kurām esam vienojušies ar klientu. Tādējādi mēs neizsakām viedokli vai secinājumus par citām ar kredītportfeļa analīzi saistītām tēmām, vai pilnīgu kredītportfeļa analīzi.

Deloitte nozīmē vienu vai vairākus no sekojošiem: Deloitte Touche Tohmatsu Limited, Lielbritānijas sabiedrību ar ierobežotu atbildību („DTTL”), tās grupas sabiedrības un ar tām saistītās sabiedrības. DTTL un katra no tās grupas sabiedrībām ir juridiski nošķirta un neatkarīga vienība. DTTL nozīmē arī „Deloitte Global”, kurš nesniedz pakalpojumus klientiem. Lai saņemtu detalizētu informāciju par DTTL un tās grupas sabiedrībām, lūdzam apmeklēt www.deloitte.com/lv/about.

Latvijā pakalpojumus sniedz "Deloitte Audits Latvia" SIA, "Deloitte Latvia" SIA un ZAB "Deloitte Legal" (kopīgi saukti "Deloitte Latvia"), kas ir Deloitte Central Europe Holdings Limited meitas sabiedrības. Deloitte Latvia ir viena no vadošajām profesionālo pakalpojumu organizācijām Latvijā, kas sniedz audita, nodokļu, juridiskos, finanšu konsultāciju un uzņēmuma riska konsultāciju pakalpojumus ar vairāk kā 125 vietējo un ārvalstu ekspertu palīdzību.

Šis paziņojums satur tikai vispārīgu informāciju, un neviens no Deloitte Touche Tohmatsu Limited, tās grupas sabiedrībām, vai to saistītajiem uzņēmumiem (kolektīvi, "Deloitte Tikls"), izmantojot šo paziņojumu, nesniedz profesionālas konsultācijas vai pakalpojumus. Neviens Deloitte Tiklā uzņēmums nav atbildīgs par jebkādiem zaudējumiem, kas nodarīti jebkurai personai, kas atsaucas vai paļaujas uz šo publikāciju.